

Sybase Adaptive Server IQ specifiek ontworpen voor datawarehousing

Een RDBMS dat niet genegeerd kan worden

Peter Sap

OLAP-applicaties worden in de praktijk vaak geïmplementeerd met een ROLAP-oplossing: het vertrouwde RDBMS wordt ingericht als een query-omgeving. Hier kunnen minder of meer valide redenen aan ten grondslag liggen, zoals: de kennis van het RDBMS is al aanwezig of de leveranciers van het relationele systeem proberen hun product zo aan te bieden dat elk probleem ermee kan worden opgelost. In de praktijk blijkt dit niet altijd zo goed uit te pakken. Veel voorkomende struikelblokken in een ROLAP-omgeving zijn te vinden in het transformeren van gegevens naar het datawarehouse of de teleurstellende performance daarvan, met name bij ad hoc-selecties.

Het transformeren van ruwe gegevens naar een voor het datawarehouse bruikbare vorm, gebeurt vaak vanwege performance-aspecten. Immers, als een telling al tijdens de transformatie heeft plaatsgevonden is het niet nodig om dit opnieuw in het datawarehouse te doen, waar we met enorme hoeveelheden data te maken hebben. Hiermee wordt alleen geen oplossing geboden voor ad hoc query's, daarvoor blijkt een datawarehouse meestal te groot.

Terugdringen van I/O's

Sybase is een van databaseleveranciers die toegeeft dat met een standaard RDBMS, zoals met hun eigen Adaptive Server Enterprise, deze problemen niet kunnen worden opgelost. Met Adaptive Server IQ (hierna IQ) wordt een RDBMS aangeboden dat specifiek ontworpen is voor datawarehousing en decision support-systemen. Hiermee wordt het mogelijk om grote hoeveelheden data ad hoc te raadplegen en mede daardoor de transformatie naar het datawarehouse (voor een deel) te ontlasten. Vanwege enkele spraakmakende cases staat het product de laatste tijd extra in de belangstelling. Dit artikel gaat dieper in op de onderliggende technologie van IQ en de meest in het oog springende aspecten ervan.

De architectuur van IQ is voor een groot deel ingericht op het minimaliseren van de benodigde leesacties (I/O's). In traditionele RDBMS'en worden de data altijd per rij opgeslagen, terwijl dit in

	Nr	Datum	Bedrag	Aantal
Rij 1	1	1 jan 2003	100	5
Rij 2	2	1 feb 2003	150	3
Rij 3	3	1 mei 2003	75	6
Rij 4	4	1 juni 2003	100	2

Als in IQ een selectie op bedrag plaatsvindt, zoals in 'select sum(bedrag) from tabel' wordt alleen de kolom met het bedrag gelezen, ongeacht de wijze van indexering.

Afbeelding 1: Opslag van data per kolom.

IQ per kolom gebeurt. Vooral bij ad hoc-query's werkt dit zeer efficiënt. Bij een puur relationeel systeem worden de gegevens rij-voor-rij gelezen en zo kunnen ongewild niet benodigde kolommen meekomen. Op het moment dat gegevens per kolom zijn opgeslagen kan dit worden voorkomen, alleen de strikt noodzakelijke gegevens worden opgehaald. In een datawarehouse waarbij met fact-tabellen wordt gewerkt, die vele miljoenen rijen kunnen bevatten en meestal een groot aantal kolommen, werkt dit sterk performance verbeterend.

In de opstelling hebben verschillende IQ-servers tegelijk toegang tot een gezamenlijke IQ-database

Bij een relationeel systeem voor een OLTP-toepassing is het volstrekt logisch om met rijen te werken. De vorm van een transactie laat zich goed in rijen uitdrukken en zo worden de gegevens ook weer opgezocht: rij voor rij. Ook de locking-mechanismen sluiten hierop aan. Op het moment dat er hoofdzakelijk gegevens worden

Bij het opslaan van de bedragen 75, 100 en 150 wordt een domein vastgesteld en voor elke waarde een bit gereserveerd.

Bedrag	Bitmap
75	001
100	010
150	100

Vier rijen met respectievelijk de bedragen 100, 150, 75 en 100 kunnen dan als volgt worden gerepresenteerd:

010	100	001	010
-----	-----	-----	-----

Afbeelding 2: Structuur van een bit-mapped index.

opgevraagd is het logisch om in kolommen te gaan denken, de andere kolommen in de tabel, die niet worden opgevraagd, zijn dan totaal niet interessant.

Comprimeren

Een tweede manier om het aantal I/O's verder terug te brengen, is het toepassen van een compressie op de data en index-structuren. Voordat gegevens op schijf worden opgeslagen vindt er een

comprimering plaats en de-comprimering gebeurt voordat de gegevens vanaf harde schijf weer in het interne geheugen worden geplaatst. De mate van compressie is afhankelijk van de omvang van een pagina en deze ligt tussen de 64 en 512 KB.

De paginagrootte kan door de DBA worden geconfigureerd.

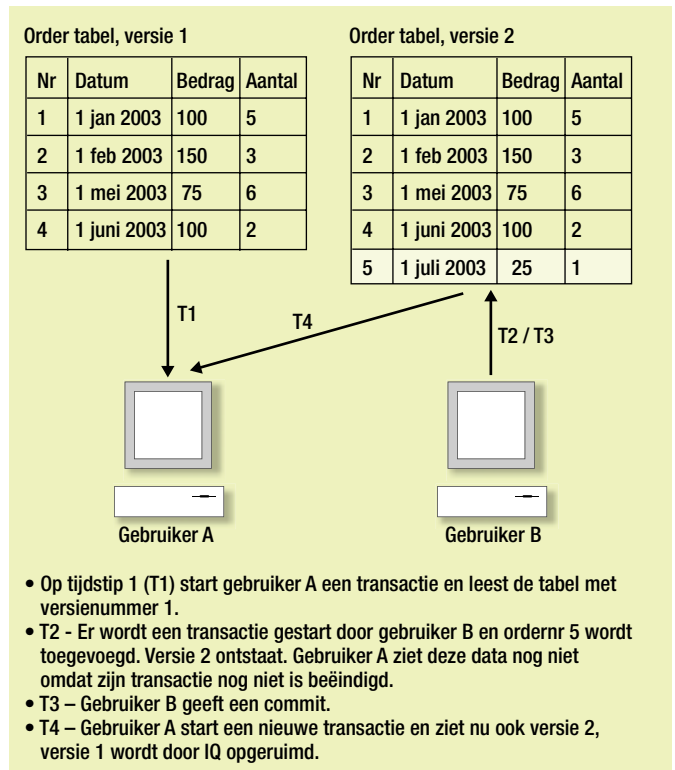
De comprimering van gegevens levert niet alleen een performance-voordeel op, er kunnen ook behoorlijke kostenbesparingen mee worden gerealiseerd. Uit de TPC-H benchmark voor de 100 GB variant kan IQ, draaiend op een SunFire V480, goed worden vergeleken met de prestaties van Microsoft SQL-Server 2000 op een HP Proliant DL580 G2. Beide configuraties hebben een vergelijkbare performance en prijs/prestatie-verhouding, maar waar IQ een diskcapaciteit van 407 GB voor nodig heeft, gebruikt Microsoft een configuratie van 1328 GB. Dit scheelt ruim een factor drie. Ook in de literatuur worden de comprimeringstechnieken van IQ beschreven. Goldstein noemt voor IQ compressieresultaten van gemiddeld 29 procent, zie verder de literatuurvermelding. Dit onderzoek is enigszins gedateerd en voor de laatste versie van IQ claimt Sybase inmiddels een gemiddelde van 46 procent compressie.

Op het moment dat gegevens op basis van kolommen worden opgeslagen is het ook nodig om met indexstructuren te gaan werken die daarvoor geschikt zijn. De B-tree index, die snel en

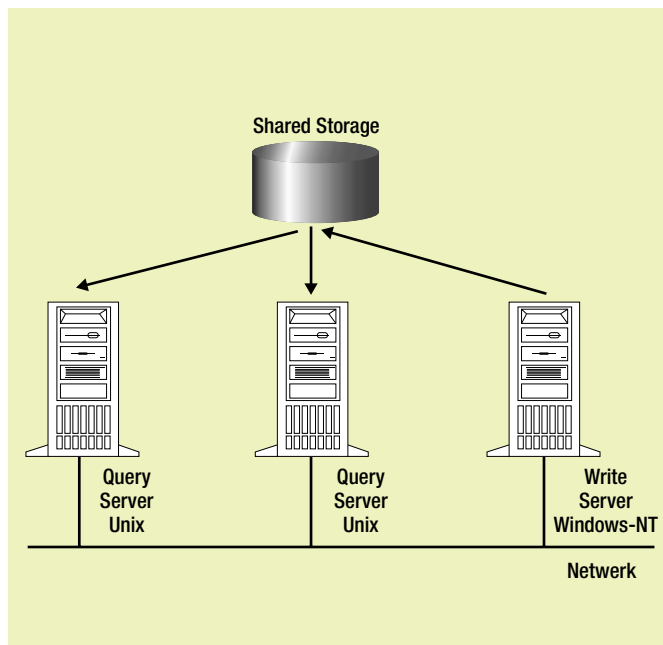
efficiënt toegang kan bieden tot gegevens die op basis van rijen zijn opgeslagen en frequente wijzigingen op de data goed kan ondersteunen, is in die vorm niet meer voldoende, er moeten andere indextypen bijkomen.

Bit-mapped indexen

IQ kent maar liefst acht verschillende soorten indexstructuren, waarvan sommige bit-mapped zijn. In de meest eenvoudige vorm is een bit-mapped index een aaneenschakeling van vectoren van bits, waarbij elke bit een mogelijke waarde binnen een domein weergeeft. Voor elke kolomwaarde die wordt opgeslagen is er een vector, zie afbeelding 2. In de praktijk zijn bit-mapped indexen aanmerkelijk complexer dan hier wordt geschetst en ze zijn in staat om ingewikkelde query's snel en efficiënt te verwerken. In IQ hebben alle kolommen een fast-projection index. Op basis van het aantal verschillende waarden dat in een kolom voorkomt, de cardinaliteit, kan deze index zichzelf automatisch opschakelen naar een andere tussenvorm. Afhankelijk van het soort query, de cardinaliteit en het datatype kunnen er extra indexen worden aangemaakt. De bestaande fast-projection index kan dan blijven bestaan en de nieuwe wordt er als het ware bovenop geplaatst. Vermeldenswaard is de mogelijkheid om vrije tekst te indexeren. Zo kan er snel naar een bepaald woord worden gezocht. Ook kan een *compare index* worden aangemaakt die de relaties, zoals

Afbeelding 3: Snapshot versioning.

Afbeelding 4: Multiplex opstelling.

IQ in de pers

Er is de laatste tijd redelijk veel publiciteit rondom IQ geweest. Naast de marketing van Sybase is er ook Sun Microsystems, dat IQ een warm hart toedraagt. Sybase en Sun proberen op deze manier gezamenlijk verder door te dringen in de Very Large DataBase (VLDB) omgevingen. Beide partijen hebben een zogenaamde Reference Architecture neergezet, een soort 'bewezen technologie'. Meer informatie hierover is te vinden op de website van Sun.

Wat minder gekleurde informatie wordt door Bloor Research beschikbaar gesteld, dat zo enthousiast is over de performance dat het rapport wordt afgesloten met 'IT managers should be ready to fall of their chairs'.

Richard Winter, een autoriteit op het gebied van VLDB, heeft een tweetal rapporten over IQ geschreven. Op zijn website is een wat verouderd exemplaar te vinden, maar via de site van Sybase is een recenter rapport te op te vragen. Hierin wordt uitgebreid op de TPC-H resultaten voor IQ ingegaan.

Zie voor verdere informatie op internet:

Sybase website voor Business Intelligence; www.sybase.com/bi

Transaction Processing Performance Council; www.tpc.org

Sun Microsystems; www.sun.com

Winter Corporation; www.wintercorp.com

Bloor Research; www.bloor-research.com

groter dan, gelijk aan en kleiner dan, tussen twee verschillende numerieke kolommen in dezelfde tabel indexeert. Om de performance voor *joins* tussen verschillende tabellen te versnellen kan een zogenaamde join-index worden gebruikt. Deze kan alleen voor 1-op-n-relaties worden gebruikt en er kunnen complete hiërarchieën mee worden opgebouwd.

Ondanks het grote aantal verschillende typen indexen is de keuze niet zo moeilijk, de regeltjes en aanbevelingen zijn erg overzichtelijk. IQ bepaalt zelf welke index voor een query het beste kan worden gebruikt in het geval er meerdere op een kolom liggen. Het is niet nodig om hiervoor statistische gegevens bij te werken.

Snapshot versioning

In een OLAP-omgeving zijn er meestal meer gebruikers die gegevens opvragen dan dat er wijzigingen of toevoegingen aan de data plaatsvinden, een read-mostly situatie. Om verstoringen door (dead) locks te voorkomen, die kunnen ontstaan tijdens het bijwerken van gegevens, gebruikt IQ snapshot versioning in combinatie met een aantal eenvoudige regels met betrekking tot locking. Er kan op een bepaald moment slechts één proces een tabel wijzigen en op een manier dat er nooit verstoringen kunnen ontstaan voor een selectie, en het uitvoeren van een selectie blokkeert nooit het wijzigen van data. Deze regels zijn met een eenvoudig en effectief mechanisme geïmplementeerd. De gewijzigde gegevens worden pas beschikbaar gesteld als het lezend proces met een nieuwe transactie start. Afbeelding 3 geeft dit schematisch weer.

Multiplexen

Het terugbrengen van de voor een query benodigde I/O's door gegevens te comprimeren, heeft tot gevolg dat de processor zwaarder wordt belast dan in een puur relationele omgeving. IQ kan geconfigureerd worden om met meerdere processoren in een machine te werken, maar als dat bijvoorbeeld niet meer verder kan worden uitgebreid, kan een multiplex-situatie worden gecreëerd. In zo'n opstelling hebben verschillende IQ-servers tegelijk toegang tot een gezamenlijke IQ-database.

IQ kent maar liefst acht verschillende soorten indexstructuren

Hiermee kan een deel van de last van een server worden overgebracht naar een andere server die zelfs met een ander besturingssysteem kan werken. Er kunnen zo verschillende mogelijkheden worden gecreëerd: de echt zware selecties worden naar de snelste server gestuurd of het bijwerken van een database gebeurt vanaf een server die daar speciaal voor is opgezet. Afbeelding 4 toont een multiplex-opstelling.

Performance

De query performance van IQ is zonder meer uitstekend te noemen, dit blijkt direct uit gesprekken met gebruikers. Opvallend is dat er zeer snel een proces van gewinning ontstaat, gebruikers gaan klagen als een query over een miljard rijen langer duurt dan bijvoorbeeld zo'n 20 seconden. Ook het laden van gegevens in IQ gaat zeer snel, maar blijkt in de praktijk het beste te werken als er grote hoeveelheden data worden aangeboden. Datawarehouses die steeds rij voor rij worden aangevuld, bijvoorbeeld vanuit een replicatiemechanisme of een OLTP-toepassing, moeten hier rekening mee houden. Wat betreft architectuur biedt IQ hier weinig flexibiliteit, omdat er in een multiplex-omgeving maar een server kan zijn die data kan wijzigen.

Bij een relationeel systeem is het volstrekt logisch om met rijen te werken

Om een goede keuze te maken tussen de verschillende indexstructuren die IQ biedt, is het noodzakelijk om inzicht te hebben in de query's die worden uitgevoerd en het soort data, met name de cardinaliteit. Zonder deze gegevens zal niet de hoogst mogelijke performance uit IQ kunnen worden gehaald. Dit betekent eigenlijk dat IQ niet optimaal kan werken in een pure ad hoc-omgeving. De vraag is of dit in de praktijk ook zo werkt, er zal waarschijnlijk altijd een zekere kennis zijn over het attribuut en over het soort query's, maar dit kan per implementatie behoorlijk verschillen.

Het is jammer dat er nog geen TPC benchmarks door Sybase zijn uitgevoerd die gericht zijn op performance en niet op prijs/prestatie-verhouding. Elke leverancier kan zeggen dat zijn product tot 100 keer sneller is dan dat van de concurrent, maar het zou mooi zijn als dat ook met een onafhankelijke benchmark is aangetoond. Als er ook TPC-H resultaten voor de grotere datasets van 3 en 10 TB worden gepubliceerd, kan er een beter inzicht komen in de schaalbaarheid.

Tenslotte, het probleem met Sybase zit voor een groot deel in de naam besloten, onbekend maakt nu eenmaal onbemind. De geluiden in de markt en van tevreden gebruikers zijn echter zo luid, dat iedereen die worstelt met een datawarehouse zichzelf tekort doet door IQ te negeren.

Peter Sap (peter@petersap.nl) is senior database-ontwikkelaar/DBA.

Literatuur

J. Goldstein, *Compressing Relations and Indexes*, ICDE 1998.

P. O'Neil, *Improved Query performance with variant indexes*, SIGMOD 1997.

TPC-H

De Transaction Processing Performance Council (TPC) heeft een tweetal benchmarks opgesteld voor decision-support toepassingen, de TPC-H en de TPC-R. Beide maken gebruik van hetzelfde data-model, hoeveelheid data en zelfs de query's zijn identiek. Bij TPC-R is er echter meer vrijheid om het DBMS in te richten voor de uit te voeren selecties, omdat TPC-R bedoeld is om een rapportage-omgeving na te bootsen.

Deze benchmark wordt echter weinig gebruikt. De TPC-H is opgezet voor ad hoc query's. Voor IQ zijn op dit moment een vijftal resultaten bekend voor de TPC-H: 3 voor 100 GigaByte, 1 voor 300 GB en 1 voor 1000 GB.

De TPC benchmarks zijn opgezet met een simpel oogmerk: welk RDBMS is de snelste en welk prijskaartje hangt er dan aan. Het lijkt erop dat Sybase er voor heeft gekozen om de TPC-H benchmark voor een ander doel te gebruiken, namelijk om aan te tonen dat ze de goedkoopste zijn. Dit maakt een vergelijking met concurrerende leveranciers op het punt van de geleverde performance haast zinloos. In de 1000 GB benchmark gebruikt Sybase een Sun systeem met 8 cpu's, 32 GB intern geheugen en totaal 3.6 TB aan diskcapaciteit. IBM met DB2 UDB versie 7.2 gebruikt voor dezelfde benchmark een cluster-configuratie van HP, bestaande uit 32 nodes met elk 4 processoren en 4 GB intern geheugen (totaal 128 cpu's) en maar liefst 22.7 TB aan diskcapaciteit.

Het zal dan ook weinigen verbazen dat DB2 zo'n tien keer sneller is, maar dat de kostprijs van IQ in combinatie met de Sun hardware 24 keer goedkoper uitvalt.

Samenvatting Sybase IQ 12.5 TPC-H resultaten per

1 augustus 2003

Database omvang	Hardware	QphH	Prijs per QphH
100 GB	Sun SunFire V240	1124	\$ 40
100 GB	Sun SunFire V480	2140	\$ 44
100 GB	Sun SunFire V480	1760	\$ 60
300 GB	Sun SunFire V240	1026	\$ 49
1000 GB	Sun SunFire V880	2240	\$ 104

QphH betekent Query's per uur voor TPC-H benchmark.